

ÚVOD

Náboženstvo a vojna hrali v minulosti oveľa významnejšiu rolu, než akú sme im zvyknutí prisudzovať v dnešnej sekularizovanej spoločnosti a v súčasnej bezprecedentne dlho trvajúcej dobe mieru. Platí to o takmer všetkých tradičných či archaických spoločnostiach a civilizáciách. Svet stredovekej kresťanskej Európy nebol výnimkou. Náboženstvo a vojna boli v tejto dobe všadeprítomné. Deliaci čiara medzi svetským a duchovným, medzi štátom a cirkvou či medzi laikmi a duchovnými je dedičstvom zásadných zmien, ktoré sa uskutočnili počas osvietenstva a v modernej dobe. V období, ktoré sleduje táto kniha, teda medzi 10. a 12. storočím po Kristovi, nie je takéto delenie možné. Náboženstvo bolo nedeliteľnou súčasťou každodenného života, formovalo myslenie, komunikáciu medzi jednotlivcami aj spoločnosťami, ovplyvňovalo duchovný, intelektuálny a kultúrny svet vtedajších ľudí. Nie preto div, že ho nájdeme aj vo svete na prvý pohľad profánneho vojenstva. Práve naopak, postupom času sa v stredovekej Európe vytvoril koncept náboženského vojenstva. Skúmanie tohto fenoménu patrí k najzaujímavejším kapitolám stredovekých dejín. Už spojenie kresťanského náboženstva, ktoré sa v počiatkoch formovalo ako náboženstvo mieru a lásky k blížnemu, s vojnovými aktivitami jeho vyznávačov je jedným z paradoxných javov dejín Európy.

Samotné spracovanie týchto otázok v historiografii je značne rozporuplné a často konfrontuje protichodné postoje.¹ Čím viac sa do témy zahĺbime, tým rozmanitejšie interpre-

¹ Bibliografické odkazy na najdôležitejšie diela sa nachádzajú v nasledujúcej kapitole, kde sa im detailne venujeme.